

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงและการคาดหวังในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ในด้านกระบวนการ ลักษณะงาน และกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 5
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงและการคาดหวังในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 5
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 5

สมมุติฐานการวิจัย

1. ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอน เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงกับการคาดหวังในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูผู้สอน เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูผู้สอน เกี่ยวกับการคาดหวังในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย กรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา

ตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้น (stratified random sampling) โดยแบ่งตัวอย่างประชากรตามเขตการปกครองของอำเภอในแต่ละจังหวัด ในเขตการศึกษา 5 แล้วสุ่มตัวอย่างกลุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยคิกร้อยละ 13.36 [คำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)] ของจำนวนกลุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอ ได้จำนวนตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการกลุ่ม 363 คน

ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูผู้สอน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้น (stratified random sampling) โดยจัดครูเป็นพวกตามกลุ่มโรงเรียนที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากร แล้วสุ่มตัวอย่างครูในทุกโรงเรียนของแต่ละกลุ่มโรงเรียนนั้น โดยคิกร้อยละ 14.73 ของครูในแต่ละโรงเรียน [คำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)] ได้จำนวนตัวอย่างประชากรที่เป็นครูผู้สอน 392 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วยแบบตรวจสอบ (checklist) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) และแบบปลายเปิด (open-ended) ซึ่งสร้างขึ้นและผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน เท่ากับ 0.97 และการคาดหวังในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน เท่ากับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 599 ฉบับ คิคเป็นร้อยละ 79.33

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจง
 หาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์
 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และทดสอบความแตกต่างของการปฏิบัติจริงกับการคาดหวังในการปฏิบัติ และความแตกต่าง
 ของความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูผู้สอนด้วยค่าที (t - test)

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน
 กลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 (standard deviation) ในส่วนที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า และวิเคราะห์
 โดยวิธีหาค่าร้อยละในส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด (open-ended)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามมีเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยส่วนรวมเป็น
 ชายร้อยละ 65.61 เป็นหญิงร้อยละ 34.39 เมื่อจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง กรรมการ
 กลุ่มโรงเรียนเป็นชายร้อยละ 69.58 แต่กลุ่มครูผู้สอนเป็นหญิงมากกว่าชาย เป็นหญิงร้อย
 ละ 56.59

1.2 อายุ โดยส่วนรวมผู้ตอบแบบสอบถามอายุระหว่าง 21 - 30 ปี และ
 31-40 ปีมีจำนวนมากใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 37.56 และ 36.90 ตามลำดับ เมื่อจำแนก
 ตามกลุ่มตัวอย่าง กรรมการกลุ่มโรงเรียนมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด คิด
 เป็นร้อยละ 36.80 รองลงไปคืออายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.39 ส่วน
 ครูผู้สอนมีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 54.02 รองลงไปคือ
 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.98

1.3 อายุราชการ โดยส่วนรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนใกล้เคียงกัน ระหว่างกลุ่มอายุราชการ 6 – 10 ปี 11 – 15 ปี และ 1 – 5 ปี คือร้อยละ 25.04, 24.21 และ 19.53 ตามลำดับ กรรมการกลุ่มโรงเรียนอายุราชการ ระหว่าง 11 – 15 ปี กับ 21 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุดเท่ากันคือ ร้อยละ 29.51 รองลงไปคือ 16 – 20 ปี ร้อยละ 19.10 ส่วนครูผู้สอนอายุราชการระหว่าง 6 – 10 ปี มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 36.98 รองลงไปคือ 1 – 5 ปี ร้อยละ 28.94

1.4 วุฒิทางครู โดยส่วนรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้มีวุฒิปริญญาตรีในระดับนุปริญญา มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.74 และระดับปริญญาตรีร้อยละ 37.23 เมื่อจำแนกตามกลุ่ม แล้ว กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอน มีวุฒิปริญญาตรีในระดับนุปริญญา มากที่สุดทั้งสองกลุ่มคือ ร้อย ละ 46.53 และ 43.09 ตามลำดับ และรองลงไปคือ ระดับปริญญาตรีทั้งสองกลุ่มเช่น กันคือ ร้อยละ 37.50 และ 36.98 ตามลำดับ ที่สูงกว่าปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ 0.32 ในกลุ่มครูผู้สอน ส่วนในกรรมการกลุ่มโรงเรียนไม่มีเลย

2. การจัดการนิเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียน

2.1 ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติ จริยและการคาดหวังในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษภายในกลุ่ม ปรากฏผล ดังนี้

ก. การจัดการคานกระบวนกรนิเทศการศึกษภายในกลุ่ม ในการปฏิบัติ จริย ความเห็นโดยส่วนรวมเห็นว่า มีการปฏิบัติจริงน้อย เรื่องที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนและ ครูผู้สอนเห็นสอดคล้องกันว่ามี การปฏิบัติจริงปานกลาง ได้แก่ เรื่อง การกำหนดตำแหน่งและ หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกลุ่มเกี่ยวกับการบริหารงานนิเทศการศึกษภายในกลุ่ม กับเรื่องการประชุมชี้แจงงานเกี่ยวกับโครงการนิเทศการศึกษภายในกลุ่มก่อนปฏิบัติกาให้ เป็นที่เข้าใจอย่างทั่วถึงในคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ส่วนเรื่องที่กรรมการกลุ่มโรงเรียน เห็นว่าคนได้ปฏิบัติจริงปานกลาง แต่ครูผู้สอนเห็นว่าได้ปฏิบัติจริงน้อย ได้แก่ เรื่อง การประชุม พิจารณาระบบงานนิเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียนกับเรื่องการประชุมเพื่อวางแผนงานนิเทศ การศึกษภายในกลุ่มโรงเรียน เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่ามีปฏิบัติจริงน้อยที่สุดคือ

เรื่อง การศึกษาสังเขตงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนกลุ่มอื่น

ส่วนการคาดหวังในการปฏิบัตินั้น ความเห็นโดยส่วนรวมเห็นว่า ควรมีการปฏิบัติปานกลาง มีเพียงเรื่องเดียวที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าควรมีการปฏิบัติมาก แต่ครูผู้สอนเห็นว่าควรมีการปฏิบัติปานกลาง ได้แก่เรื่อง การประชุมเพื่อวางแผนงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน นอกนั้นทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าควรมีการปฏิบัติปานกลางทุกเรื่อง เรื่องที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าควรมีการปฏิบัติระดับปานกลาง แต่สำคัญกว่าเรื่องอื่นคือ เรื่องการประชุมพิจารณากระบวนการงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม และเรื่องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลงานคณาวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มก่อนวางแผนงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ส่วนครูผู้สอนเห็นว่า เรื่องที่สำคัญกว่าเรื่องอื่นได้แก่เรื่อง การสื่อสารใ้ครูในกลุ่มเข้าใจเกี่ยวกับโครงการนิเทศภายในกลุ่มก่อนปฏิบัติการ และเรื่องการประชุมพิจารณากระบวนการงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

ข. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ด้านหลักสูตร ในการปฏิบัติจริง ความเห็นโดยส่วนรวมเห็นว่า มีการปฏิบัติจริงน้อย กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่า ทุกเรื่องมีการปฏิบัติจริงน้อย เรื่องที่ได้ปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่น ๆ คือเรื่องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียนในกลุ่ม ซึ่งครูผู้สอนเห็นว่าเรื่องนี้มีการปฏิบัติจริงปานกลาง นอกนั้นครูผู้สอนเห็นสอดคล้องกับกรรมการกลุ่มโรงเรียนคือ เห็นว่ามีการปฏิบัติจริงน้อยทุกเรื่อง เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่ามีการปฏิบัติจริงน้อยที่สุด ได้แก่เรื่อง การให้ครูในกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียน

ด้านการคาดหวังในการปฏิบัติ ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าโดยส่วนรวมควรมีการปฏิบัติปานกลาง ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่า ทุกเรื่องควรมีการปฏิบัติปานกลาง และเรื่องที่สำคัญกว่าเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ เรื่องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียนในกลุ่ม และรองลงไปได้แก่เรื่อง การเชิญวิทยากรมาให้ความเข้าใจแก่ครูในกลุ่มเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

ค. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ด้านการเรียนการสอน ในการปฏิบัติจริง ความเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนโดยส่วนรวมเห็นว่า มีการ

ปฏิบัติจริงน้อย เรื่องที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติจริงปานกลาง คือ เรื่องการชี้แจงครูใหญ่ให้แจ้งครูให้ทราบนโยบายและความมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนของกลุ่ม กับเรื่องการสนับสนุนให้ครูในกลุ่มมีโอกาสเพิ่มความรู้ด้านการเรียนการสอนจากแหล่งความรู้อื่น นอกจากนี้ครูผู้สอนเห็นว่า เรื่องการเสริมกำลังใจแก่ครูที่มีความสามารถด้านการสอนดีเด่น มีการปฏิบัติจริงปานกลางเช่นกัน เรื่องที่กรรมการกลุ่มเห็นว่ามีการปฏิบัติจริงน้อยกว่าเรื่องอื่น ได้แก่ เรื่อง การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูในกลุ่มในเรื่องของนวัตกรรมทางการสอน ส่วนครูผู้สอนเห็นว่า เรื่องการให้ครูในกลุ่มมีโอกาสร่วมกันปรับแผนการเรียนการสอน มีการปฏิบัติจริงน้อยกว่าเรื่องอื่น

ค. การคาดหวังในการปฏิบัติ ความเห็นโดยส่วนรวมทั้งสองกลุ่มเห็นว่าควรมีการปฏิบัติปานกลาง เรื่องที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าควรมีการปฏิบัติมากได้แก่ เรื่องการเสริมกำลังใจแก่ครูที่มีความสามารถด้านการสอนดีเด่น นอกนั้นควรมีการปฏิบัติปานกลาง ครูผู้สอนเห็นว่าทุกเรื่องควรมีการปฏิบัติปานกลาง ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าเรื่องที่ควรปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่นในระดับปานกลางนี้ได้แก่เรื่อง การประชุมครูในกลุ่มเพื่อหาทางปรับปรุงการเรียนการสอน

ง. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม ค. การประเมินผลการศึกษาในการปฏิบัติจริง ความเห็นโดยส่วนรวมทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีการปฏิบัติจริงน้อย กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติจริงน้อยทุกเรื่อง เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติจริงมากกว่าเรื่องอื่นในระดับน้อยด้วยกันนี้คือ เรื่องการอบรมครูให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ถูกต้องในการประเมินผลการเรียนการสอนและเรื่องที่มีการปฏิบัติจริงน้อยกว่าเรื่องอื่นได้แก่ เรื่องการจัดให้ศูนย์ปฏิบัติการหลักสูตรและวัสดุประกอบหลักสูตรรับผิดชอบในการรวบรวมเก็บรักษาแบบประเมินผลต่าง ๆ ของกลุ่มเพื่อใช้หมุนเวียนภายในกลุ่ม

ค. การคาดหวังในการปฏิบัติ ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติปานกลาง กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าเรื่องที่ควรมีการปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่นได้แก่เรื่อง การร่วมมือกับครูและศึกษานิเทศก์ทำการศึกษาเพื่อความเข้าใจในระเบียบการ

ประเมินผลการศึกษา กับเรื่องการอบรมครูที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ถูกต้องในการประเมิน ผลการเรียนรู้การสอน รองลงไปได้แก่ เรื่องการให้ครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกันมีโอกาส ร่วมกันกำหนดวิธีการและกิจกรรมการประเมินผลการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของครูผู้สอน ซึ่งเห็นว่า เรื่องที่ควรปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่นได้แก่เรื่อง การอบรมครูที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับ เกณฑ์ที่ถูกต้องในการประเมินผลการเรียนการสอน และรองลงไปได้แก่เรื่อง การให้ครูที่ สอนในระดับชั้นเดียวกันมีโอกาสร่วมกันกำหนดวิธีการและกิจกรรมการประเมินผลการเรียน

จ. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในในกลุ่มคณาจารย์ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชา การ ในการปฏิบัติจริง ความเห็นโดยส่วนรวมเห็นว่า มีการปฏิบัติจริงน้อย มีเพียงบางเรื่อง ที่ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่ามี การปฏิบัติจริงปานกลาง ได้แก่ เรื่องการสนับสนุนให้มีการ ประกาศพฤติกรรมการดีเด่นด้านจริยศึกษาของเด็กในระดับชั้นเดียวกันในกลุ่ม เรื่องการสนับสนุน ให้นำนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มร่วมกันจัดกิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ และเรื่องการสนับสนุนให้ครู ศึกษาเพิ่มเติม ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติจริงน้อยกว่าเรื่องอื่นได้แก่ เรื่องการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งห้องสมุดกลางของกลุ่มโรงเรียน

คณาจารย์คาดหวังในการปฏิบัติ ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าเรื่อง ที่ควร มีการปฏิบัติมากได้แก่เรื่อง การสนับสนุนให้ครูศึกษาเพิ่มเติม นอกนั้นควรมีการปฏิบัติปานกลาง และเห็นสอดคล้องกันอีกว่า เรื่องที่ควรปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่นในระดับปานกลางนี้ ได้แก่เรื่อง การสนับสนุนให้มีการประกาศพฤติกรรมการดีเด่นด้านจริยศึกษาของเด็กในระดับชั้นเดียวกันในกลุ่ม เรื่องการสนับสนุนให้มีการประกาศผลการเรียนดีเด่นในกลุ่มวิชาสำหรับเด็กในระดับชั้นเดียวกัน ในกลุ่ม เรื่องการสนับสนุนให้นำนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มร่วมกันจัดกิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ และเรื่องการจัดสัมมนาครูเฉพาะแต่ละกลุ่มประสานงาน

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงกับการคาดหวังในการ ปฏิบัติ ตามความเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอน เห็นว่ามีการปฏิบัติจริงในแต่ละ ด้าน น้อยทุกด้าน ส่วนการคาดหวังในการปฏิบัติทั้งสองกลุ่มคาดหวังว่า แต่ละด้านควรมีการ ปฏิบัติปานกลางทุกด้าน การปฏิบัติจริงกับการคาดหวังในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในในกลุ่มโรงเรียนตามความเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอน จึง

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1.

2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูผู้สอน เกี่ยวกับการปฏิบัติจริง พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 2.

2.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูผู้สอน เกี่ยวกับการคาดหวังในการปฏิบัติ พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 3.

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนที่ได้ จากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ปัญหาและอุปสรรคจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าพบว่า เรื่อง ที่ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหาระดับมากคือ เรื่องงบประมาณ ซึ่งเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยได้ดังนี้ ขาดงบประมาณในการจัดประชุมอบรมหรือฝึกปฏิบัติการ ($\bar{x} = 3.23$) ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ($\bar{x} = 3.22$) ขาดงบประมาณในการจ่าย เบี้ยเลี้ยงแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศภายในกลุ่ม ($\bar{x} = 3.17$) ขาดงบประมาณในการจ่ายค่า พาหนะแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม ($\bar{x} = 3.16$) และขาดงบประมาณในการ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม ($\bar{x} = 3.07$) อีกเรื่องหนึ่งที่ ทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหาระดับมากคือ เรื่องขาดสถานที่ที่ใช้เป็นห้องสมุดกลาง ของกลุ่ม ($\bar{x} = 2.58$) ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าเรื่องที่เป็นปัญหาระดับมากอีกเรื่องหนึ่งคือเรื่อง ผู้นิเทศภายในกลุ่มขาดทักษะในการฝึกครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการ ($\bar{x} = 2.55$) เรื่องนี้ กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.35$) นอกนั้นทั้งสองกลุ่มเห็น สอดคล้องกันว่าเป็นปัญหาระดับน้อย ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คณะกรรมการกลุ่ม โรงเรียนให้ความรับผิดชอบไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 2.36$) ผู้ทำ หน้าที่นิเทศการศึกษาภายในกลุ่มขาดทักษะในการนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 2.35$) ผู้ทำหน้าที่

นิเทศการศึกษารายในกลุ่มขาดทักษะในการฝึกครูใหม่มีความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 2.33$) คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษารายในกลุ่ม ($\bar{x} = 2.32$) ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษารายในกลุ่มขาดทักษะในการสร้างความร่วมมือระหว่างครูในกลุ่ม ($\bar{x} = 2.29$) ขาดความร่วมมือประสานงานกันในคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งรับผิดชอบการจัดการนิเทศการศึกษารายในกลุ่ม ($\bar{x} = 2.25$) จำนวนกรรมการที่รับผิดชอบการจัดการนิเทศการศึกษารายในกลุ่มโรงเรียนไม่เพียงพอกับปริมาณ ($\bar{x} = 2.09$) คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนไม่ให้โอกาสสมาชิกครูในกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษารายในกลุ่ม ($\bar{x} = 1.88$) ขาดสถานที่ให้ครูปฏิบัติวิชาการกลุ่มรวมกัน ($\bar{x} = 1.82$) และอันดับสุดท้าย ขาดสถานที่ที่ใช้เป็นสำนักงานกลางในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษารายในกลุ่ม ($\bar{x} = 1.70$)

3.2 ปัญหาและอุปสรรคจากแบบสอบถามปลายเปิด สรุปปัญหาเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ผู้นิเทศการศึกษาขาดความรู้เรื่องงานนิเทศการศึกษา ปฏิบัติงานโดยขาดหลักการ ขาดงบประมาณในการจัดการนิเทศการศึกษารายในกลุ่ม ผู้นิเทศไม่มีเวลาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาได้เท่าที่ควร ผู้บริหารงานกลุ่มขาดความเข้าใจเรื่องงานนิเทศการศึกษารายในกลุ่ม ขาดความสามัคคีในการให้ความร่วมมือประสานงาน ผู้บริหารงานกลุ่มขาดความรับผิดชอบต่องานนิเทศการศึกษารายในกลุ่ม ความไม่ศรัทธาตัวผู้นิเทศ ผู้นิเทศขาดประสบการณ์และทักษะเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษา ไม่ได้รับการเอาใจใส่สนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีภาระอื่นที่ต้องปฏิบัติมาก การคมนาคมระหว่างโรงเรียนในกลุ่มไม่สะดวก ระบบบริหารงานกลุ่มไม่มีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศขาดความรู้ รับผิดชอบ ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อที่ใช้ในงานนิเทศการศึกษารายในกลุ่ม ขาดการติดตามผลงานและการประเมินผลการจัดการนิเทศการศึกษา ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานการศึกษา กับหน่วยงานอื่น นักเรียนและครูไม่สะดวกในการใช้ห้องสมุดกลาง และขาดสถานที่ในการปฏิบัติงานกลุ่ม

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สถานการณ์ของบุคลากร

ตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน เป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี และระหว่าง 41-50 ปี ซึ่งทั้งสองช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่บุคคลมีความสมบูรณ์ทางด้านกำลังกายและกำลังความคิด ในด้านอายุราชการ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 11-15 ปี กับ 21 ปีขึ้นไป จึงนับเป็นผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากพอที่จะเข้าใจงานทางการศึกษา โดยเฉพาะส่วนใหญ่เป็นผู้มีพื้นฐานทางการศึกษาในระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี ซึ่งแสดงถึงการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการศึกษามากพอควรแก่การเป็นผู้บริหารการศึกษาระดับกลุ่มโรงเรียน

ส่วนครูผู้สอน เป็นหญิงมากกว่าชาย ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 21-30 ปี กับ 31-40 ปี ประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ระหว่าง 6-10 ปี รองลงไปที่ระหว่าง 1-5 ปี เป็นช่วงวัยที่เริ่มปฏิบัติงาน ศึกษา และพิจารณาเพื่อการปรับตัวและปรับงาน เป็นช่วงวัยที่มีโอกาสได้ใช้และพัฒนาความคิดตามความสามารถและความรู้ความเข้าใจ ซึ่งส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี แสดงถึงการมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบทั้งสองกลุ่มคือ กรรมการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอน ส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มเป็นผู้มีพื้นฐานทางการศึกษาระดับเดียวกัน

2. ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูผู้สอน เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงกับการคาดหวังในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในในกลุ่มโรงเรียน

จากการวิจัยพบว่า การจัดการด้านกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม มีการปฏิบัติจริงน้อย ทั้งที่เป็นความคิดเห็นจากฝ่ายผู้ปฏิบัติเองคือ กรรมการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งให้ความเห็นว่ามีเพียง 4 เรื่องเท่านั้นที่ได้ปฏิบัติจริงปานกลาง ซึ่งได้แก่ การประชุมพิจารณา ระบบงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม การประชุมเพื่อวางแผนงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม การกำหนดตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม และการประชุมชี้แจงงานเกี่ยวกับโครงการนิเทศการศึกษา

ภายในกลุ่มก่อนปฏิบัติการให้เป็นที่เข้าใจอย่างทั่วถึงในคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน นอกนั้นมีการปฏิบัติจริงน้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการขั้นตอนการขึ้นติดตามและประเมินผลมีการปฏิบัติจริงน้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ การติดตามและประเมินผลนั้นได้แก่ การรายงานปัญหาในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม การประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเพื่อแสดงผลการประเมินการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม การนำผลจากการประเมินการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มมาใช้เป็นหลักในการพิจารณาปรับปรุงแผนงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม การจัดทำรายงานผลการประเมินการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคเสนออำเภอและจังหวัด เมื่อการจัดการมิได้ให้ความสำคัญแก่งานติดตามและประเมินผลซึ่งสมควรจะได้ปฏิบัติเท่า ๆ กับงานวางแผน งานดำเนินการ เมื่อเป็นเช่นนี้การจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มจะเป็นงานที่ปฏิบัติโดยไม่ได้ใจต่อผลการปฏิบัติว่าได้ผลเพียงใด ไม่ได้ผลอย่างไร เพราะเหตุใด ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องชี้แนะแนวทางในการปรับแผนและปรับวิธีการปฏิบัติในโอกาสต่อไปได้ งานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มจึงอยู่ในลักษณะที่ไม่พัฒนาให้สามารถปฏิบัติจริงได้มากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงขั้นสามารถปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการด้านกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม ทั้งกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ต้องการให้มีการปฏิบัติในทุกขั้นตอนของกระบวนการให้มากขึ้นอีก แสดงว่าผู้ให้บริการมีความเห็นตรงกับผู้รับบริการว่าควรที่จะต้องมีการปฏิบัติในเรื่องการจัดการด้านกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มให้มากขึ้นกว่าเดิม ต่างกันแต่เพียงว่ากรรมการกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นฝ่ายรับผิดชอบการจัดการเน้นความสำคัญตรงเรื่องแผนงานและระบบงาน ส่วนครูผู้สอนเน้นในขั้นตอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องถึงตน คือการสื่อสารให้ครูในกลุ่มเข้าใจเกี่ยวกับโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มก่อนปฏิบัติการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนต้องการให้ความร่วมมือ เมื่อตนเข้าใจในงานนั้น ๆ

ส่วนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มด้านอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล และด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ ทั้งกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีการปฏิบัติจริงน้อย มีเพียงบางเรื่องเท่านั้นที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีปฏิบัติอยู่ปานกลาง ซึ่งทั้งสองกลุ่มคาดหวังไว้สอดคล้องกันว่า การจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มด้านต่าง ๆ เหล่านี้ สมควรที่จะมีการปฏิบัติมากขึ้น

ในทุกด้านและทุกเรื่อง แสดงว่าทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการมีความเห็นตรงกันว่า การนิเทศ การศึกษาภายในกลุ่มในค่านเหล่านี้มีความสำคัญและกรอบนโยบายแก่การจัดการประณตศึกษา สมควรที่จะได้รับการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติเพิ่มขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงกับการคาดหวัง ตามความเห็นของทั้งสอง กลุ่มแล้วปรากฏว่า การปฏิบัติจริงต่ำกว่าการคาดหวัง แสดงว่าน่าจะมีความขัดข้องในการปฏิบัติ จึงไม่สามารถปฏิบัติได้เท่าที่คาดหวัง ความขัดข้องเหล่านั้นคงได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคในการ ปฏิบัติงาน ดังนั้นปัญหาและอุปสรรคจึงเป็นส่วนสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณาเพื่อหาแนวทางใน การปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานต่อไป

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียน เรื่องสำคัญคือเรื่องงบประมาณ กับเรื่องความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร การประณตศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับกลุ่มซึ่งได้แก่คณะกรรมการกลุ่มเกี่ยวกับ งานนิเทศการศึกษาภายใน จึงเห็นได้ว่าการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มขัดข้องด้วยเรื่อง การเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยจำเป็น เช่น การไปเยี่ยมเยียนและนิเทศโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบริการความรู้แก่ครูภายใน กลุ่มจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ดังนั้นการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มจึง สมควรได้รับการสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณให้พอเหมาะแก่การดำเนินการ ส่วนปัญหา ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มนั้นเป็น ปัญหาสำคัญที่ว่า หากผู้บริหารนิเทศยอมรับการดำเนินการไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการ ซึ่ง จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานอย่างมีระบบ การกำหนดกระบวนการตามขั้นตอนของการปฏิบัติ งานให้ประสานสัมพันธ์กัน ถือเป็นการจัดระบบเช่นกัน ดังนั้นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนจึง จำเป็นที่จะต้องศึกษางานนิเทศการศึกษาภายในให้เกิดความเข้าใจในลักษณะของงาน ตลอดจน เข้าใจในหน้าที่และบทบาทของตนและผู้เกี่ยวข้องในงานนี้ และศึกษาให้มีความเข้าใจในเรื่อง ของการจัดการ การทำงานอย่างมีระบบ ดังนี้ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนก็จะสามารถ กำหนดกระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มได้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะ

ของงาน สามารถกำหนดและมอบหมายงานต่าง ๆ ใ้ถูกต้องตามบทบาทและหน้าที่ของตนและของผู้อื่น สามารถจัดการและดูแลให้มีการปฏิบัติไปตามขั้นตอนของกระบวนการที่กำหนดไว้ เข้าใจที่จะติดตามเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติในส่วนที่สำคัญของกระบวนการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการครบถ้วนเต็มรูปแบบของกระบวนการที่กำหนดไว้ในทุกขั้นตอน ไม่เกิดการช้อย่อนในส่วนใดส่วนหนึ่งของกระบวนการ ซึ่งจะมีผลให้เกิดการแปรปรวนไม่ประสบผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังเช่น ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การจัดการนิเทศการศึกษากายในกลุ่มในส่วนที่เป็น การประเมินผล ไม่ได้มีการปฏิบัติเท่า ๆ กับขั้นตอนอื่น ๆ ของกระบวนการ จึงทำให้ไม่เกิดการพัฒนาในการปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยของชูชาติ ทรัพย์มาก ซึ่งพบว่า "กลุ่มโรงเรียน มีการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการทำงานกลุ่มยังขาดเป้าหมายที่เหมาะสม คณะกรรมการกลุ่มยังสับสนในบทบาทของตนเอง ไม่รู้ว่าตนเองจะทำงานด้านบริหารวิชาการอย่างไร และในขอบเขตแห่งความเหมาะสมอย่างไร" ผลการวิจัยนี้แสดงว่า คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนยังขาดความรู้ด้านการบริหารงานวิชาการ และขาดความรู้ในลักษณะของงาน ไม่เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในการบริหารงานวิชาการของกลุ่ม ซึ่งครอบคลุมถึงความไม่เข้าใจในลักษณะของงานนิเทศการศึกษากายในกลุ่ม และไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการนิเทศการศึกษากายในกลุ่มด้วย เพราะงานนิเทศการศึกษากายในกลุ่มจะเป็นงานส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการคือในขั้นปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารจำเป็นต้องติดตามนิเทศให้การปฏิบัติเป็นไปได้อย่างคล่องตัว นอกจากนี้ กฤษณา ชำยยัง ทำการวิจัยพบว่า "ครูใหญ่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าตนมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนงานวัดและประเมินผลการศึกษา และงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ตนมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย"

¹ชูชาติ ทรัพย์มาก, "ความกึกก้องเกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุตรดิตถ์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 107-108.

ปัญหาอีกเรื่องหนึ่งคือ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ปัญหาเรื่องนี้อาจวิเคราะห์สาเหตุออกได้หลายประการ ประการสำคัญคือ หน่วยงานนั้นไม่เห็นความสำคัญของงานนิเทศภายในกลุ่ม ซึ่งอาจควยเหตุของความไม่เข้าใจงาน

จากปัญหาดังกล่าวและจากผลการวิจัยครั้งนี้ในด้านการคาดหวัง ความเห็นของทั้งกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอน เห็นว่าควรมีการปฏิบัติในเรื่องของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มเพิ่มขึ้น แสดงว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนในฐานะผู้บริหารงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม ก็มีความประสงค์จะดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มให้ดีขึ้น แต่ขัดข้องด้วยปัญหาหลายประการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งตนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานนี้ ซึ่งเป็นเหตุสำคัญทำให้ไม่สามารถจัดระบบงานให้เชื่อต่อการปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพได้ ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

1. ผู้บริหารการประถมศึกษาระดับชาติ ควรเข้าใจถึงความสำคัญของงานนิเทศการศึกษา ว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้การบริหารงานดำเนินไปได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศภายใน หากผู้บริหารการประถมศึกษาให้ความสำคัญแก่การบริหารระดับกลุ่มโรงเรียน ย่อมเห็นความสำคัญของงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน จึงสมควรที่ผู้บริหารการประถมศึกษาจะดำเนินการ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในความสำคัญและลักษณะงานของงานนิเทศภายใน ให้ผู้บริหารการประถมศึกษาทุกระดับชั้น ร่องลงมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ใหรรู้จักรายละเอียดต่าง ๆ ของงานนิเทศภายใน เพื่อเกิดความเข้าใจในความสำคัญของงาน จะได้ให้การสนับสนุนงานนี้ในก้นต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้ได้ ซึ่งจะมีผลให้ปัญหาด้านงบประมาณได้รับการแก้ไขไปด้วย

2. ในระดับกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด ระดับอำเภอและกิ่งอำเภอ ศึกษาพิเศษระดับจังหวัด ระดับอำเภอและกิ่งอำเภอ และวิทยาลัยครูควรร่วมมือกันในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในลักษณะของงานนิเทศการศึกษาภายในแก่ผู้บริหารการศึกษาระดับโรงเรียนและระดับกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ว่าศึกษานิเทศก์ระดับอำเภอและกิ่งอำเภอมีหน้าที่ช่วยเหลือให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนมีการนิเทศการศึกษาภายในกันเองได้

เมื่อคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีความเข้าใจในงานนิเทศการศึกษาภายในแล้ว ย่อมสามารถดำเนินการดังนี้ได้ คือ

2.1 จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพได้

2.2 กำหนดงานและโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ระบบงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มเกิดการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ซึ่งโครงการเหล่านี้อาจได้แก่ โครงการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและลักษณะงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มให้ครูในกลุ่มและผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจ เพื่อสามารถให้ความร่วมมือได้ถูกต้องในการปฏิบัติงาน เมื่อคณะครูและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและเห็นความสำคัญของงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มแล้วอาจเป็นผู้เสนอหรือร่วมกำหนดโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มกันขึ้น โดยคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเป็นเพียงผู้อำนวยการให้การสนับสนุน เช่น โครงการฝึกอบรมครูให้มีประสบการณ์และทักษะเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษา เป็นต้น

2.3 ปฏิบัติได้ถูกต้องและเหมาะสมกับหน้าที่และบทบาทของตนในฐานะผู้รับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม ไม่ก้าวข้าม สืบสวน ย่อหย่อน หรือปฏิบัติผิดบทบาท ทำให้เกิดการขัดแย้งกันภายในกลุ่ม

จากข้อเสนอแนะทางในการแก้ไขดังกล่าว จึงเห็นว่าหากแก้ไขปัญหาดังกล่าว พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านความรู้ และความรับผิดชอบแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ย่อมได้รับการแก้ไขตามไปด้วย อันเนื่องจากความรับผิดชอบนี้ย่อมผลักดันให้บุคคลมานะที่จะหาทางปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาให้แก่งานที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามแนวทางที่เสนอนี้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารการประถมศึกษาในระดับสูงสุด และลดหลั่นตามลำดับลงมา เพื่อให้การสนับสนุนนั้นมีแรงผลักดันเป็นระลอกติดต่อกันไม่ขาดหายไปตรงช่วงใดเสีย ทั้งนี้ผู้บริหารการประถมศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ ย่อมเข้าใจดีว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ก่อให้เกิดระลอกของการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาจนปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้กระทบไปที่ครูทุกครั้ง การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้ครูปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม ปฏิบัติการได้ผลตรงตามเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงระบบบริหารการประถมศึกษาแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลง

หลักสูตรประถมศึกษา ทั้งสองเรื่องเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ แต่จะไม่เกิดผลตามเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงนั้นเลย หากไม่สามารถปรับครูที่กำลังเกิดและอยู่ในระบบมาเป็นเวลานานนั้นให้เข้าใจและปรับพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเปลี่ยนระบบใหญ่ทั้งสองนั้นได้ การเปลี่ยนระบบใหญ่ทั้งสองนั้นเป็นงานใหญ่ที่สำคัญ แต่การเปลี่ยนแปลงครูยิ่งสำคัญไปกว่า ซึ่งงานนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะงานนิเทศการศึกษากายในในระดับปฏิบัติการจริงคือระดับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน มีส่วนสำคัญในการช่วยครูให้เข้าใจและสามารถปรับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยเพิ่มเติม

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยในช่วงเวลาที่การประถมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระยะแรกของการเปลี่ยนแปลง โดยเปลี่ยนทั้งสังกัด และเปลี่ยนทั้งหลักสูตรที่ใช้ หลังจากการวิจัยครั้งนี้แล้ว ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ อีก จึงควรทำการวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องดังนี้

1. เนื่องจากการวิจัยได้ค้นพบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาในเขตการศึกษา 5 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่น ๆ ซึ่งมักจะพบว่าข้อมูลเกี่ยวกับการคาดหวังในสิ่งต่าง ๆ สูง การที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจากการจัดการนิเทศการศึกษากายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษายังอยู่ในระยะเริ่มแรก โดยเหตุนี้จึงเป็นการสมควรที่จะทำการศึกษาคำรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนที่มีต่อการนิเทศการศึกษากายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 5

2. และเนื่องจากลักษณะและนโยบายในการบริหารงานประถมศึกษาของแต่ละเขตการศึกษาแตกต่างกัน จึงสมควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษากายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษาอื่น